

INTEGRAREA COMUNITĂȚILOR ECOVILLAGE ÎN ROMÂNIA

Viorel-Ion STĂNICĂ
Cristina M. STĂNICĂ
Ioana G. OLARU

Viorel-Ion STĂNICĂ

Conf. univ. dr., Departamentul de Administrație
și Management Public, Facultatea de Științe Politice,
Administrative și ale Comunicării,
Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, România
Tel.: 0040-745-561.204
E-mail: stanica@fspac.ro

Cristina M. STĂNICĂ

Doctorand, School of Public Policy and Administration,
University of Delaware, SUA
Tel.: 001-302-545.4070
E-mail: cstanica@udel.edu

Ioana G. OLARU

Masterand, Departamentul de Administrație
și Management Public, Facultatea de Științe Politice,
Administrative și ale Comunicării,
Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, România
Tel.: 0040-732-617.711
E-mail: ioanaolaru11@gmail.com

Integration of Ecovillage Communities in Romania

Abstract

The main focus of this study is to bring the ecovillage concept closer to Romanian communities. Being a growing trend in European and American communities, the ecovillage community represents an alternative way of organizing people's lives so that it creates sustainable relationships between humans, and between humans and the environment. With a focus on Vultureni community, Cluj county, this study incorporates a successful ecovillage model, together with factors and strategies that enable the creation of social capital and civic capacity.

Keywords: ecovillage community, sustainability, social capital, intentional community.

Revista Transilvană
de Științe Administrative
2(41) / 2017, pp. 71-87

1. Introducere

Scopul studiului de față este de a evalua literatura de specialitate în ceea ce privește conceptul de comunitate ecovillage, de a defini un model de succes al unei astfel de comunități, precum și de a adapta modelul la caracteristicile comunităților rurale din România. În contextul creșterii calității vieții la nivel național, ca urmare a unui trend apărut în unele țări dezvoltate precum Marea Britanie, Norvegia sau Statele Unite ale Americii, comunitățile ecovillage au potențialul de a orienta scopul guvernării înspre combinarea elementelor economice și non-economice în așa fel încât politicile publice să poată crea un echilibru între bunul individual și cel colectiv. Bazat pe studii ample privind sustenabilitatea, creșterea calității vieții și inovarea în domeniul mediului înconjurător, modelul propus de autori poate deveni principala bază teoretică într-un câmp de studiu și cercetare relativ nou pentru România (Ergas, 2010; Forrest și Wiek, 2015; Van Schyndel Kasper, 2008). Adaptând acest model la caracteristicile politice, administrative și culturale ale comunităților rurale, actorii interesați în dezvoltare comunitară, guvernare și politici publice, dezvoltare sustenabilă și protecția mediului pot să aibă un punct de referință în transpunerea în practică a acestui model spre o mai bună guvernare, creșterea participării civice, crearea și menținerea unor practici democratice orientate spre dezvoltarea capitalului social.

Combinând metode de cercetare calitative și cantitative, studiul evaluează potențialul aplicării dimensiunilor teoretice ale unei comunități ecovillage în comuna Vultureni, județul Cluj. Comuna Vultureni a prezentat o deschidere spre încorporarea unei noi comunități ecovillage în vechea comunitate, ca parte din formularea planului strategic de dezvoltare socio-economică. Formularea viziunii noii comunități devine așadar un prim pas în implementarea modelului în comună.

În continuare, lucrarea se axează pe revizuirea literaturii privind conceptul de comunitate ecovillage, definirea acesteia ca parte a comunității intenționale, precum și prezentarea caracteristicilor și factorilor de succes ai acestei comunități. Autorii au formulat profilul comunei Vultureni și condițiile aplicării modelului, finalizând cu rezultatele cercetării, analiza datelor și prezentarea unor concluzii și recomandări.

2. Comunitățile ecovillage

Ca parte a sociologiei mediului, paradigma ecologică susține interdependența dintre om și ecosistem în dezvoltarea unui design ecologic care să răspundă tuturor provocărilor date de schimbarea climatică, diminuarea biodiversității și accesul redus la resurse (Catton și Dunlap, 1978). Găsirea și implementarea metodelor pentru dezvoltare sustenabilă devin parte a unui efort general al noii comunități ecovillage de a-și crea o identitate colectivă care să interacționeze cu structurile și normele sociale și culturale ale vechii comunități (Ergas, 2010). Națiunile Unite au definit conceptul de sustenabilitate ca un proces prin care „se urmărește acoperirea nevoilor societății fără a compromite abilitatea generațiilor viitoare în a-și servi propriile nevoi” (Organizația Națiunilor Unite, 1987). În acest context, se poate observa un interes ridicat al unor țări pentru dezvoltarea practicilor sustenabile și de creștere a calității vieții, utilizând

inclusiv strategii la nivel național ce au acest scop (Hall, 2015). Țări precum Norvegia, Malaezia, Statele Unite ale Americii, Marea Britanie sau Japonia, au convenit să regândească structura societală prin orientarea resurselor și obiectivelor politicilor publice înspre creșterea calității vieții. Astfel, Organizația Mondială a Sănătății a definit calitatea vieții ca „percepția unei persoane asupra poziției sale în viață, în contextul unei culturi și al unui sistem de valori în care ei trăiesc, și în strânsă corelație cu scopurile, așteptările, standardele și preocupările sale” (Organizația Mondială a Sănătății, 1997, p. 1). În acest context, s-a dezvoltat la nivel mondial o rețea denumită Global Ecovillage Network (GEN). Scopul acestei rețele este de a dezvolta legături între factorii de decizie politică, guverne, sectorul non-guvernamental, cadre universitare, antreprenori, precum și alți actori interesați în vederea dezvoltării unei strategii pentru o tranziție globală către comunități și culturi rezistente. GEN își propune să construiască o lume cu un viitor sustenabil, cu oameni și comunități puternice prin educarea oamenilor și oferirea unor exemple reale și concrete, prin promovarea drepturilor omului, prin protejarea mediului înconjurător, dar și a participării membrilor comunității la luarea deciziilor la nivel global (Hall, 2015).

În acest context ne punem următoarele întrebări: Ce tip de comunitate este capabilă de un astfel de design ecologic și sustenabil? Care este scopul unei astfel de comunități, cum este ea organizată și ce tipuri de legături există între membrii săi, dar și între membri și ecosistem?

O parte din răspunsuri sunt date de literatura de specialitate, mai exact prin studiul și analiza conceptului de comunitate intențională. O comunitate intențională este definită ca un grup de minim cinci oameni, care nu sunt neapărat uniți prin rudenie, adopție sau căsătorie și care „au ales să conviețuiască cu un scop comun, muncind în mod colaborativ pentru a crea un stil de viață care să reflecte valorile lor comune” (Kozeny, 1985, p. 18). Având scopuri variate, comunitățile intenționale existau încă pe vremea Imperiului Roman. Cu toate acestea, ele s-au adaptat schimbărilor geografice, istorice și de mediu, scopul lor fiind fie religios, fie administrativ (comunități de locuire), fie de mediu (comunități ecovillage). Comunitățile intenționale pot ocupa o casă, un cartier de oraș, dar și o localitate din mediul rural, locuitorii acestora împărțind abilități, cunoștințe, resurse și ideologii (Hall, 2015). În ultimii ani, aceste comunități au ajuns în atenția publicului, deoarece promovează de cele mai multe ori o viață sănătoasă și responsabilă. În România există exemplele comunității din satul Stanciova (zona Recaș) și al comunității Armonia Brașovia. În ambele cazuri, locuitorii dovedesc respect pentru natură și construiesc/reconstruiesc, în mod sustenabil, casele din sat.

2.1. Definiții

După cum s-a menționat anterior, comunitatea ecovillage este un tip de comunitate intențională care nu caută refugiu și izolare, ci are ca scop mobilizarea sa în a schimba structurile deja existente (Schehr, 1997; Smith, 2002). Comunitățile ecovillage sunt considerate mișcări sociale ce se formează cu scopul de a diminua influența negativă a omului asupra mediului și de a maximiza eficiența proceselor de consum și reciclare

(Hall, 2015). Mai mult decât atât, aceste comunități susțin grădinaritul de subzistență și utilizează tehnici și materiale de construcție care împiedică utilizarea excesivă a resurselor. Ceea ce deosebește o comunitate ecovillage de restul comunităților intenționale este accentul pus pe ecologie, care devine astfel un principiu de urmat atât în designul comunității, cât și în organizarea socială a acesteia. O definiție mai vastă a conceptului susține că o comunitate ecovillage este: „o așezare la scală umană (de obicei între 50-500 de membri, deși există excepții), având multiple dotări – oferirea de hrană, producție, odihnă, oportunități sociale și comerț, al cărei scop este integrarea inofensivă a activităților oamenilor în mediul înconjurător, într-un mod care susține dezvoltarea umană sănătoasă, în mod fizic, emoțional, mental și spiritual și care este capabilă să continue într-un viitor nedefinit” (Bang, 2005, p. 27). Din această definiție reiese caracterul integrat al unei comunități ecovillage, prin conectarea multiplelor activități, dar și scopul și viziunea sa, aceasta fiind axată atât pe binele colectiv, cât și pe cel individual, promovând practici sustenabile. Stilul de viață sustenabil pune accentul pe patru mari dimensiuni, respectiv sustenabilitatea socială, culturală, economică și ecologică.

Hong și Vicdan (2016) adaugă acestei definiții încă un element, și anume negocierea spațiului, un proces care deseori creează probleme. Negocierea se află la baza implementării viziunii comunității ecovillage, deoarece problemele structurale nu vor întârzia să apară, iar una din provocările comunității este crearea capitalului social. În plus, negocierea este necesară și în ceea ce privește legătura dintre comunitate și mediul politic și administrativ. Având o relație interactivă cu cultura dominantă, locuitorii comunității ecovillage trebuie să negocieze inclusiv economia formală, anumite legi și reguli, atitudinile vecinilor, precum și locația comunității, toate acestea pentru a se dezvolta în mod sustenabil (Ergas, 2010). Fiind considerat un model de comunitate, locuitorii știu că trebuie să negocieze cu autoritățile pentru a restructura modul în care comunitatea arată și funcționează. De asemenea, din anumite studii reiese că locuitorii comunităților ecovillage sunt agenții vii ai schimbării, iar viziunea lor se reflectă în activitățile lor zilnice (Ergas, 2010). În plus, aspectele ecologice ale vieții comunitare sunt considerate a fi echilibrate în momentul în care locuitorii sunt conectați și trăiesc în armonie unii cu alții, în cadrul ecosistemului din care fac parte. Din acest motiv, capitalul social devine un factor cheie pentru determinarea folosirii sustenabile a resurselor și a mijloacelor de trai.

Capitalul social este definit de Stone (2001) în concordanță cu abordarea lui Robert Putnam (1993): „procesul prin care oamenii învață să lucreze unii cu alții, practică reciprocitatea și dezvoltă încredere” (Stone, 2001, p. 613). Deși capitalul social este un proces care oferă detalii amănunțite despre comportamentul uman, Stone consideră că acesta este util în a găsi metode informale de ajutor reciproc (Stone, 2001). În acest scop, Stone (2001) discută despre încă un concept aflat în strânsă legătură cu capitalul social, și anume capacitatea civică. „Capacitatea civică implică nivelul la care diversele sectoare ale unei comunități – mediul de afaceri, părinți, educatori, instituții publice și non-guvernamentale – acționează în concordanță în jurul unei chestiuni de importanță comunitară” (Stone, 2001, p. 596).

Diferența dintre cele două concepte este subtilă, însă foarte relevantă. În timp ce capitalul social se axează pe beneficii și este un proces îndelungat și văzut ca fiind mai degrabă informal, capacitatea civică poate fi considerată a fi capitalul social în acțiune, fiind axată pe soluționarea problemelor comunității, necesitând un cadru instituțional și interacțiune constantă între actorii comunitari. În completarea acestei viziuni, Woolcock și Narayan (2000) definesc capitalul social ca fiind „normele și rețelele care permit oamenilor să acționeze în mod colectiv” (p. 226). Autorii oferă patru perspective/viziuni asupra capitalului social și dezvoltării economice, potrivit tabelului 1:

Tabelul 1: Patru perspective asupra capitalului social

Perspectiva	Actori	Prescripții
<i>Comunitară</i> (asociații locale)	Grupuri comunitare, organizații voluntare	Recunoaște activele sociale ale celor săraci
<i>Rețea</i> (legături comunitare de tip <i>bonding</i> și <i>bridging</i>)	Antreprenori Grupuri de afaceri Brokeri de informații	Descentralizare Crearea mediului de afaceri Rezolvă problema diviziunii sociale
<i>Instituțională</i> (instituții politice și legislative)	Sectorul public și privat	Oferirea de libertăți civice și politice Instituirea transparenței și responsabilității
<i>Sinergică</i> (rețele comunitare și legătura stat-societate)	Grupuri comunitare, societatea civilă, firme private, state	Coproducție, complementaritate Participare, legături Îmbunătățirea capacității și dimensiunii organizațiilor locale

Sursa: Adaptat după Woolcock și Narayan (2000, p. 239)

Cele patru viziuni sumarizează modul în care capitalul social este conceptualizat și măsurat în literatura de specialitate, în funcție de unitatea de analiză utilizată (asociații locale, rețele, instituții politice etc.). În timp ce perspectiva de tip rețea și cea instituțională sunt cele mai abordate, recent s-au depus eforturi pentru a identifica o sinteză a celor patru viziuni (Woolcock și Narayan, 2000). În studiul actual, analiza are la bază perspectiva de tip rețea.

2.2. Caracteristicile ecovillage

Având de-a face cu o comunitate intențională, viziunea comunității este probabil primul element care trebuie analizat pentru a înțelege comunitatea. În acest sens, s-a observat că scopul viziunii comunității este de a defini organizarea, activitățile, precum și viața de zi cu zi a comunității, împreună cu legătura locuitorilor cu alți oameni, cu mediul înconjurător și restul lumii fizice (Van Schyndel Kasper, 2008). Această viziune se reflectă de cele mai multe ori în modul în care comunitatea ecovillage își desfășoară activitățile zilnice, astfel încât patru caracteristici ies în evidență:

a. Regulile comunității

Comunitățile ecovillage utilizează în mod frecvent regulile scrise și evidențele documentare, indicând un așa-numit „aparat birocratic” având la bază definirea unei ierarhii comunitare sau o posibilă diviziune a muncii (Van Schyndel Kasper, 2008). Cu toate acestea, participarea în luarea deciziilor și modificarea acestor reguli este foarte

frecventă, locuitorii având mecanismele necesare pentru a-și spune părerile și pentru a găsi consensul în diversele negocieri.

b. Organizarea fizică a comunității

Designul spațiului fizic al unei comunități ecovillage are la bază idealurile privind creșterea calității vieții și crearea unui stil de viață „eco”, astfel încât menținerea acestuia are de-a face cu: „dorința de a conserva habitatul, de a reinstitui plantele și animalele native, de a detoxifia pământul, de a crea coridoare pentru viața sălbatică, de a oferi zone pentru producția de energie și hrană, de a proteja integritatea ecosistemului și a menține valoarea estetică a pământului” (Van Schyndel Kasper, 2008, p. 17). Alte caracteristici specifice comunităților ecovillage sunt date de utilizarea spațiilor comune pentru întâlniri, luatul mesei, spălatul rufelor, recreere sau înot. Prioritatea principală în acest caz este de a minimiza și eficientiza spațiul utilizat. Locuințele individuale se deosebesc prin diversitate arhitecturală și un aspect organic, integrat în mediul înconjurător (Van Schyndel Kasper, 2008). Utilizarea materialelor reciclabile și a tehnologiilor ecologice deosebesc locuințele ecovillage de alte tipuri tradiționale de locuințe.

c. Interacțiunea socială

Întâlnirile formale la nivel de comunitate sunt o metodă frecventă de interacțiune socială. Practicile de succes în cadrul acestor întâlniri sunt următoarele: „oferirea de roluri la începutul fiecărei întâlniri (de exemplu, facilitator, scrib, secretară etc.), un aranjament circular al spațiului care amintește de ideea de egalitate, un moment de reflecție colectivă în care participanții își adună gândurile și își amintesc de scopul comunității, discuții despre cum afacerile vechi și noi sunt în concordanță cu misiunea și obiectivele comunității și o evaluare finală a tot ceea ce a mers bine sau rău pentru a îmbunătăți întâlnirile viitoare” (Van Schyndel Kasper, 2008, p. 19). Comunitatea găzduiește și alte activități sociale precum vizionarea de filme, dansul, ascultarea de muzică live, activitățile spontane, prânzuri sau cine luate în comun.

d. Mobilizare/ Outreach

O ultimă caracteristică prezentată este mobilizarea în privința conectării comunității ecovillage cu mediul exterior. Acest „outreach” se manifestă prin dorința locuitorilor de a le arăta altor persoane posibilitatea și metodele unui stil alternativ de trai (Van Schyndel Kasper, 2008). GEN are un rol important în acest sens, deoarece se ocupă de promovarea turismului ecovillage și organizarea de diverse activități precum cursuri, internship-uri sau conferințe. Unele comunități sunt implicate în activism politic, oferirea de ajutor în caz de dezastre sau educație.

În studiul său, Hall (2015) identifică douăzeci de elemente ce caracterizează comunitățile ecovillage și contribuie la dezvoltarea atitudinilor comune și practicilor ecovillage. Tabelul 2 prezintă aceste elemente.

Îmbinarea acestor elemente duce la un nivel ridicat de bunăstare în comunitatea ecovillage, bunăstare care are de-a face cu crearea unui echilibru dintre capitalul social și cel natural. Concentrându-se o bună parte din timp pe construirea de relații sociale și pe dezvoltarea unui stil de viață sănătos, locuitorii comunității sunt deschiși spre a împărtăși aceste practici cu comunitățile tradiționale.

Tabelul 2: Elementele ecovillage care contribuie la creșterea calității vieții

Economie comună	Contact fizic
Munca împărțită	Perspectivă centrată pe copii
Echilibrul dintre muncă și viața personală	Practici de auto-dezvoltare
Luarea deciziilor în mod incluziv	Incluziune
Rezolvarea conflictului	Accent pus pe artă și cultură
Ierarhie limitată	Alimentație sănătoasă
Grup comunitar/comunal	Activitate fizică
Celebrare	Apropiere de natură
Valori noi și viziune comună asupra lumii	Activism în domeniul mediului
Relații personale profunde și deschidere	Comportament ecologic responsabil

Sursa: Adaptat după Hall (2015, pp. 32-38)

2.3. Factori de succes în comunitățile ecovillage

Studiile arată că, pentru crearea unui model de succes al tranziției și integrării comunității ecovillage în cultura dominantă, sunt necesare obiective clar definite și un plan de implementare (utile în a asigura legitimitatea comunității, responsabilizarea și credibilitatea sa), o bună comunicare cu comunitatea veche, participarea locuitorilor, crearea obiectivelor colective și ajutorul administrativ (Forrest și Wirk, 2015).

Factorii de succes necesari în tranziția comunității ecovillage sunt clasificați după cum urmează: factori contextuali, factori intermediari și strategii de intervenție (Forrest și Wiek, 2015). Primul factor contextual este *situația socio-demografică*, fiind considerat un factor adiacent care are putere asupra altor factori prezenți. Este evident că în cazul unui număr mai mare de locuitori intervin anumite provocări în ceea ce privește comunicarea eficientă, coeziunea socială și implementarea obiectivelor, în acest caz fiind nevoie de strategii diverse. Al doilea factor contextual este *guvernarea comunității*, mai exact modul în care totalitatea actorilor interesați din comunitate colaborează și implementează planurile pentru a asigura îndeplinirea viziunii și a servi interesul colectiv. O guvernare transparentă, deschisă și orientată spre crearea încrederii publice este, în mod clar, un factor de succes în comunitate. În continuare, *experiența și abilitățile* voluntarilor din comunitate influențează relația cu mass-media, cercetarea, dezvoltarea comunitară, implementarea proiectelor și guvernarea comunității. *Oportunitățile de finanțare*, publice și/sau private, reprezintă un factor contextual cu un impact mare într-o tranziție de succes. Coeziunea socială și *existența unei rețele externe de suport* este de foarte mare ajutor. Oferirea de oportunități de colaborare adiționale, precum și punerea în comun a unor resurse, precum spații fizice sau chiar crearea de organizații noi au potențialul de a îmbunătăți calitatea vieții în comunitatea ecovillage. *Grupul de management și leadership* al comunității are o influență evidentă în comunitate, dar care variază în funcție de caracteristicile acesteia. În timp ce în unele comunități leadership-ul individual este prezent, în majoritatea cazurilor s-a demonstrat că o echipă unită de lideri și manageri este mult mai eficientă în guvernarea comunității (Forrest și Wiek, 2015).

Primul factor intermediar este determinat de resursele comunității ecovillage, care variază de la resurse materiale (facilități, spații de întâlnire), la resurse naturale (pă-

mânt, vegetație, prezența apei etc.) și umane (voluntari cu cunoștințe, experiență și abilități). Deși resursele private puse în comun au un impact mare, acestea nu sunt suficiente. Este necesar ca această comunitate să aibă expertiza necesară de a cere fonduri publice și private (aplicații pentru granturi), de a forma parteneriate și de a participa în rețele de guvernare la nivel local și regional (Forrest și Wiek, 2015). Al doilea factor intermediar este dat de organizarea și managementul comunității. Exemplele comunitare date de studiul efectuat de Forrest și Wiek (2015) recunosc necesitatea existenței unei instituții/entități formale de management, care oferă un status legal al comunității, al unui comitet de management voluntar care realizează deciziile operaționale și al unui grup axat pe delegarea deciziilor privind implementarea planurilor operaționale. Suportul comunitar și participarea civică sunt elemente necesare în luarea deciziilor în mod participativ în comunitate, asigurând legitimitatea acestora.

Nu în ultimul rând, strategiile de succes necesare pentru tranziția și dezvoltarea comunităților ecovillage sunt prezentate în continuare. Aceste strategii vizează în mare parte procesul de implementare a deciziilor, designul și stabilirea proiectelor individuale, precum și asigurarea unor direcții de acțiune și a continuității muncii în comunitate. Așa cum reiese din tabel, strategiile sunt împărțite în strategii de tranziție și strategii de intervenție:

Tabelul 3: Strategii de succes pentru comunitățile ecovillage

Strategii de tranziție	Strategii de intervenție
Formarea unui grup de activiști implicați	Delegarea responsabilității către grupurile de lucru
Colaborarea cu managementul și leadership-ul comunității este accesibilă și de încredere	Setarea obiectivelor colective la nivel comunitar
Crearea unei organizații formale și invitarea membrilor selectați în conducerea sa	Crearea activităților de intervenție și socializare în diverse moduri
Oportunități de colaborare cu organizații externe (necesită negociere)	Livrarea activităților de intervenție pe o perioadă lungă de timp
Construirea suportului comunitar și menținerea interesului	Flexibilitatea voluntarilor/participanților și încurajarea creativității pentru a stimula inovarea și învățarea socială
Obiective de lungă durată care sunt simple, clare, motivaționale și directe și asigură măsurarea progresului	Monitorizarea performanței și oferirea de feedback constant la diverse niveluri
Dezvoltarea parteneriatelor strategice pentru obținerea resurselor comunitare, a serviciilor și cunoștințelor	Căutarea oportunităților integrate de colaborare
Definirea inițiativelor de tranziție în moduri relevante pentru comunitate	Diversificarea surselor de venit și dezvoltarea altor mijloace economice viabile

Sursa: Adaptat după Forrest și Wiek (2015, p. 37)

Aceste strategii au rolul de a ajuta comunitatea să înțeleagă direcția generală pe care trebuie să o urmeze pentru a deveni un model de comunitate ecovillage, chiar dacă acestea nu sunt singurele strategii care pot funcționa. Inițiativele comunitare prezentate asigură în mare parte integrarea comunității ecovillage în vechea comunitate și tranziția spre o comunitate unică și colectivă, care produce beneficii reale în căutarea sustenabilității. În continuare, studiul vizează profilul comunei Vultureni din județul

Cluj, o comună care își dorește să integreze cu succes o comunitate ecovillage proiectată extracomunitară, împreună cu provocările date de acest context.

3. Adaptarea conceptului „ecovillage” în România

Datele privind comunitățile ecovillage din România identifică existența unei comunități care a luat naștere în anul 2013, în Carpații Occidentali, mai exact în Munții Poiana Ruscă. Denumită Aurora Community, această grupare intențională sprijină comunitățile din jur pentru a deveni un spațiu de vindecare și reconectare cu natura, fiind în concordanță cu normele dezvoltării durabile. Comunitatea își propune să devină un exemplu pentru mediu, prin încurajarea traiului în pace și armonie cu natura, un exemplu social, prin educarea membrilor comunității cu privire la sustenabilitate, un exemplu economic/comunitar, prin activități filantropice, dar și un exemplu cultural, prin păstrarea normelor culturii ancestrale.

Cu toate acestea, comunitățile din România nu sunt familiarizate în totalitate cu ceea ce înseamnă o comunitate intențională și comunitate ecovillage, existând o serie de preconcepții care împiedică implementarea acestor concepte. În sprijinul acestor idei, Metcalf (2012) a identificat o serie de preconcepții pe care oamenii le au cu privire la comunitățile de tip ecovillage. Identificarea preconcepțiilor existente în comunitățile tradiționale despre comunitățile ecovillage oferă o privire de ansamblu asupra provocărilor care pot interveni în momentele de integrare a celor două comunități și a tranziției spre o comunitate ecovillage. O primă preconcepție este aceea că membrii unei comunități ecovillage sunt tineri. Metcalf (2012) demitizează această preconcepție, având la bază cercetări din diferite comunități ecovillage din Europa în care locuitorii au vârste cuprinse între 20 de ani și 90 de ani, demonstrând că membrii sunt mai degrabă adulți decât tineri.

O altă preconcepție legată de comunitățile de tip ecovillage se referă la faptul că aceste comunități au o durată scurtă de viață, membrii acestora abandonând comunitatea după un timp relativ scurt (Metcalf, 2012). Studiul său arată, de fapt, că aceste comunități intenționale devin și mai stabile atunci când sunt formate din membri permanenți și cu activități caracterizate prin continuitate și stabilitate (Metcalf, 2012). Autorul discută și faptul că aceste comunități sunt conduse de către un guru care își exploatează membrii, tinzând să devină un cult. Folosind referiri la alte comunități, Metcalf (2012) susține că aceasta este doar o preconcepție și în cazuri foarte izolate se poate ajunge la exploatarea locuitorilor. Sunt foarte puține cazurile în care un lider carismatic, teocratic, de tip guru conduce comunitatea. Realitatea ne indică faptul că aceste comunități sunt conduse de mai mulți locuitori pe baza consensului și negocierii, căutând soluții agreeate de majoritatea populației (Metcalf, 2012).

Integrarea comunităților ecovillage în România necesită eliminarea preconcepțiilor existente, prin informarea locuitorilor comunităților tradiționale în privința obiectivelor comunităților ecovillage, a viziunii lor și a modului de lucru. Eliminarea tuturor barierelor culturale, politice și administrative, prin prezentarea beneficiilor sociale, economice și de mediu ale integrării comunităților ecovillage în România are potențialul

de a crea încredere între locuitori și de a construi capitalul social de care este nevoie. Facilitarea, transparența și deschiderea autorităților locale sunt alte mecanisme care duc la tranziție și adaptare, prin crearea de mecanisme comunitare colaborative, dintre toți actorii interesați: primării, firme private, organizații non-guvernamentale (comitete, asociații de locatari, consilii etc.), școli, biserici. Aceste mecanisme colaborative pot lua forma întâlnirilor și negocierilor formale, conferințelor și workshopurilor, evenimentelor culturale, chiar și a evenimentelor educaționale, la care participanții au posibilitatea de a-și exprima părerile și de a lua decizii în mod formal, instituțional.

Global Ecovillage Network (GEN) atrage atenția asupra utilizării conceptului ecovillage în mod eronat. Printre limitele conceptului se menționează anumite aspecte, precum faptul că o comunitate ecovillage nu trebuie să fie privită ca un rezultat fix, ci ca un proces continuu de schimbare și învățare (Global Ecovillage Network, 2017). Mai mult decât atât, o astfel de comunitate nu se dezvoltă de către arhitecți sau experți din afara comunității, ci de către membrii acesteia. Viziunea comunității este flexibilă și nu este orientată doar spre ecologie, toate dimensiunile sustenabilității putând fi acoperite de misiunea unei comunități ecovillage (Global Ecovillage Network, 2017). Forrest și Wiek (2015) susțin necesitatea dezvoltării mai multor studii având la baza conceptul ecovillage, studii axate pe rezultate transformaționale și nu doar incrementale/procesuale.

4. Profilul comunei Vultureni, județul Cluj

Comuna Vultureni este formată din șase sate, și anume: Băbuțiu, Bădești, Chidea, Făureni, Șoimeni și Vultureni, satul reședință de comună. Această comună este situată în Podișul Transilvaniei, în regiunea dealurilor Clujului și Borșei, la o distanță de 27 kilometri față de municipiul Cluj-Napoca, reședința județului Cluj. Comuna are o rețea de 73,8 kilometri de drumuri, iar suprafața fondului funciar este de 6.985 de hectare, dintre care 6.235 de hectare se află în proprietate privată. În ceea ce privește turismul, comuna se află la un nivel incipient al activităților de acest gen, existența turismului fiind influențată de o serie de factori precum: existența pensiunii turistice din Băbuțiu, ferma agroturistică (amplasată între satele Șoimeni și Băbuțiu), dar și existența unor obiective turistice, care, împreună, subliniază un anumit potențial turistic. Astfel, putem întâlni o diversitate de biserici apărute din timpuri străvechi (unele dintre ele fiind și monumente istorice), muzee și obiective naturale.

Potrivit Institutului Național de Statistică, la 1 ianuarie 2017, comuna Vultureni avea 1.367 de locuitori. Analiza piramidei populației este relevantă în acest caz, deoarece forma piramidei poate sugera o natalitate crescută sau redusă, care indică vitalitatea crescută sau redusă a populației.

Forma piramidei populației indică un declin datorat unei natalități scăzute, dar și existența unui dezechilibru dintre populația de gen feminin și cea de gen masculin.

Din perspectiva diversității etnice, în comună conviețuiesc români (80%), maghiari (11%) și romi (6%), iar pentru 3% din populație informația privind etnia este indisponibilă. Pe teritoriul comunei au fost identificate nouă confesiuni diferite. Confesiunea

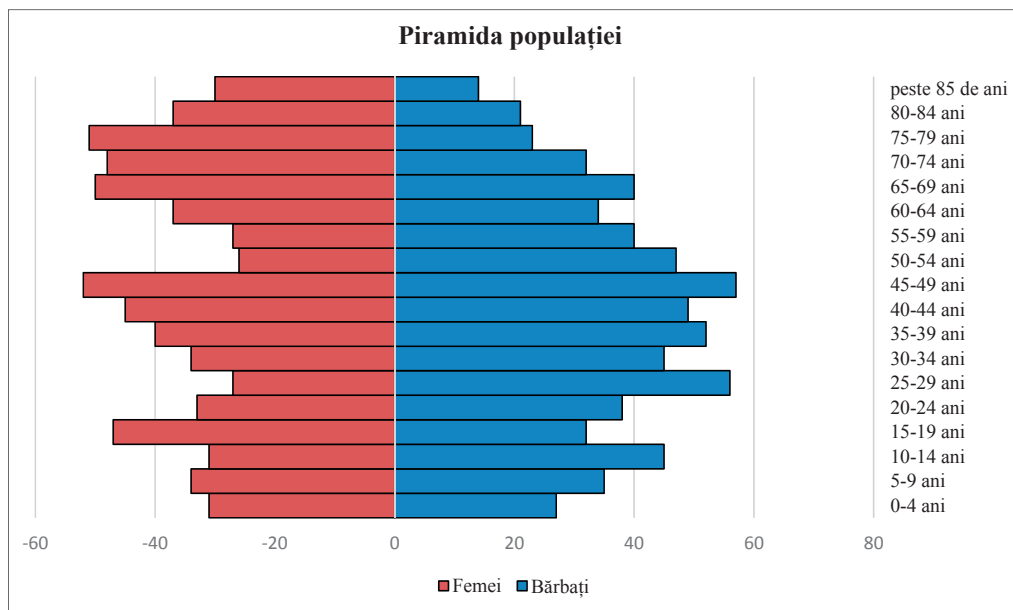

Figura 1: Piramida populației comunei Vultureni (1 ianuarie 2017)

Sursa: Institutul Național de Statistică, România

majoritatea este cea ortodoxă (80% din totalul populației), urmată de confesiunea reformată (9%), penticostală (5%), celelalte confesiuni (romano-catolică, greco-catolică, baptistă, unitariană, creștină după Evanghelie, martorii lui Iehova) fiind întâlnite într-un procentaj redus, de aproximativ 1%. Despre un procentaj de 2% din populație, informația a fost indisponibilă. Diversitatea confesională a comunei este un avantaj pentru aceasta din perspectiva capitalului social. De altfel, observațiile și cercetarea cantitativă indică un nivel ridicat de acceptare, toleranță și deschidere către minorități și diferitele confesiuni.

Indicele dezvoltării sociale a localităților realizat în anul 2008 poziționează comuna Vultureni în categoria comunelor sărace din regiunea de dezvoltare Nord-Vest (Sandu, 2012). Autorul a realizat și un indice local de dezvoltare umană, disponibil pentru anii 2002 și 2011, ce indică saltul semnificativ pe care l-a avut totuși comuna Vultureni, de la 21.35 în anul 2002 la 44.99 în anul 2011. Acest indice are în vedere patru dimensiuni: capitalul uman, de sănătate, vital și material (Sandu, 2012).

5. Metodologia și rezultatele cercetării

5.1. Analiza calitativă

Pentru a identifica ce percepție au locuitorii comunei Vultureni asupra comunității în care trăiesc, dar și care sunt avantajele și dezavantajele dezvoltării pe teritoriul comunei a noii comunități de tip ecovillage și cum este apreciată conectarea noii comunități cu cea actuală, s-a organizat un focus grup, în data de 20 iulie 2017, în comuna Vultureni. Acest focus grup a întrunit 16 actori din administrația publică locală, agricultori locali, fermieri și antreprenori, provenind din satele aparținătoare comunei Vultureni.

Pentru început, participanții au fost rugați să caracterizeze într-un cuvânt sau sintagmă comuna din care fac parte. Respondenții au oferit răspunsuri variate, precum: „comună frumoasă, atractivă, deschisă la schimbare, acceptabilă, înfloritoare, în plină dezvoltare, prietenoasă”, fiind populată de „oameni harnici și înțeleghători” (comunicări din cadrul focus grup-ului, 20 iulie 2017). Locuitorii au o părere foarte bună despre comuna din care fac parte și au încredere în dezvoltarea acesteia, dar mai ales, au afirmat că o resursă importantă a oricărei comunități o reprezintă membrii acesteia. Întrebați de avantajele pe care le-ar putea aduce dezvoltarea noii comunități de tip ecovillage, respondenții au menționat: crearea unei infrastructuri educaționale, creșterea numărului populației, creșterea contribuțiilor la bugetul local, ridicarea și valorificarea nivelului cultural și educațional al comunității. În plus, s-a menționat posibilitatea înființării unei piețe de desfacere a produselor locale, dezvoltarea turistică a comunei, crearea de locuri de muncă, întinerirea populației, rezolvarea problemelor ce țin de infrastructura rutieră, valorificarea resurselor pe care le deține comuna prin conștientizarea acestora. Referitor la conectarea noii comunități cu comunitatea deja existentă în comuna Vultureni, majoritatea respondenților consideră că această conectare va decurge în mod firesc. Alții consideră că s-au făcut deja primii pași înspre conectarea cu comunitatea ecovillage. O altă tendință referitoare la această conectare vizează implicarea activă a locuitorilor, respectiv crearea unor evenimente care să implice ambele comunități pentru a se cunoaște mai bine. Alte persoane consideră că ambele comunități trebuie să creeze mijloace eficiente de comunicare și colaborare.

Pentru a oferi o imagine de ansamblu asupra concluziilor și rezultatelor focus grup-ului organizat în comuna Vultureni, tabelul 4 prezintă pe scurt categoriile identificate în urma analizei textului transcris, ca urmare a înregistrării discuțiilor:

Tabelul 4: Principalele concluzii ale focus grup-ului (iulie 2017)

Viziunea comunității	Avantajele competitive ale comunei Vultureni	Avantajele comunității ecovillage
Comuna Vultureni va fi o comunitate dezvoltată, organizată, animată și atractivă, cu un nivel de trai ridicat, devenind un model de organizare pentru alte comunități	Buna colaborare dintre cetățeni și administrația publică, valorificarea cadrului natural, gastronomia specifică	Posibila dezvoltare a infrastructurii educaționale, bunăstarea economică, valorificarea resurselor, diversificarea culturală, turism atractiv

5.2. Analiza cantitativă

Scopul analizei cantitative este de a evalua capitalul social și nivelul de încredere dintre locuitori, precum și percepția acestora asupra calității vieții din comună. Mai exact, cercetarea s-a axat pe identificarea percepțiilor cu privire la calitatea vieții sătenilor, direcția în care se îndreaptă comuna, apropierea față de oamenii din sat, cât de des se întâlnesc respondenții cu alți actori din comunitate, nivelul de încredere și evoluția față de acum trei ani, dar și cât de des se apelează la ajutor financiar și material acordat de alți locuitori ai comunei. Chestionarul s-a încheiat cu o serie de întrebări socio-demografice. Datorită particularităților locale în ceea ce privește locuirea, s-a optat pentru un eșantion de conveniență. Chestionarul a fost aplicat în toate cele șase sate ale comunei,

s-au realizat 77 de chestionare ce au fost considerate valide, reprezentând 5,63% din numărul total de locuitori ai comunei Vultureni. Respondenții au fost persoane de gen feminin în proporție de 51,95% și 48,05% de gen masculin. Distribuția respondenților pe categorii de vârstă este următoarea: 2,6% – între 26-30 ani, 5,2% – între 31-40 de ani, 16,9% – între 41-50 de ani, 24,7% – între 51-60 de ani, restul de 50,6% fiind locuitori ai comunei cu vârste de peste 61 de ani. Ocupația principală declarată a respondenților este cea de agricultori cu gospodărie individuală (31,34%), în timp ce principala sursă de venit constă în pensia de stat (39,47%), urmată de salariile din mediul public și de la firme private.

În urma analizei statistice descriptive au fost identificate următoarele rezultate: cu privire la nivelul general de calitate a vieții din ultimii 5 ani, respondenții au o percepție pozitivă, un procentaj de 40,26% dintre respondenți declarând că au un nivel de trai foarte bun sau bun, în timp ce doar 6,47% consideră că nivelul de trai este rău sau foarte rău. În ceea ce privește percepția asupra calității vieții din prezent, 42,86% dintre respondenți declară că sunt mulțumiți de aceasta, iar un procentaj de 9,97% se declară nemulțumiți. Gândindu-se la viața lor peste 5 ani, un procentaj de 24,97% au o percepție pozitivă asupra acesteia, în timp ce 10,37% au o percepție negativă. Majoritatea respondenților (45,45%) consideră comuna Vultureni ca îndreptându-se într-o direcție nici bună, nici greșită. Un procentaj de 78,95% dintre respondenți susțin că se simt foarte apropiați și apropiați de consăteni. Cetățenii apelează foarte rar la ajutor atunci când vine vorba de bani, ajutor în gospodărie, ajutor pentru îngrijirea copiilor sau a bătrânilor, dar și ajutor pentru muncile câmpului, însă atunci când o fac preferă să apeleze mai întâi la vecini, apoi la prieteni, rude sau alți săteni. Locuitorii consideră că nu au nici puțină, nici multă încredere când vine vorba de a împrumuta bani sau lucruri (42,86%), însă tendința este una pozitivă, în care aceștia au o relativă încredere unii în alții când vine vorba de a se împrumuta (28,57%). Majoritatea respondenților (43,06%) consideră că locuitorii comunei își urmăresc mai degrabă propriul interes, decât cel colectiv.

Cu privire la gradul de încredere a respondenților în anumite categorii de persoane și instituții, se poate observa din tabelul 5 că cel mai ridicat nivel de încredere este în prieteni (84,6%), apoi în rude (83,3%), fiind urmat de vecini (77,3%) și preot (63,2%). Se poate observa o încredere redusă în clasa politică și ONG-uri.

Tabelul 5: Gradul de încredere a locuitorilor comunei Vultureni în alte persoane și instituții

	1-3 (încredere scăzută)	5 (nici încrede, nici neîncredere)	8-10 (încredere ridicată)
Vecini	5,3%	9,3%	77,3%
Prieteni	8,4%	4,2%	84,6%
Rude	7%	4,2%	83,3%
Ceialți săteni	11,3%	16,9%	50,7%
Oficialități de la primărie	26%	15,9%	62,1%
Medic de familie	15,9%	2,9%	60,8%
Preot	10,3%	8,8%	63,2%
Învățători/profesorii	11,1%	5,6%	61,1%
Politicieni	48,4%	16,7%	10%
ONG-uri	23,1%	3,9%	23,1%

Concluzia analizei cantitative ajută la conturarea și mai clară a profilului comunei Vultureni, atât din punct de vedere social, cât și demografic, economic. Faptul că majoritatea respondenților au peste 51 de ani, întreprind activități în agricultură, au ca principală sursă de venit pensia de stat și au încredere relativ ridicată în vecini, prieteni, rude, biserică, respectiv autorități locale, în complementaritate cu faptul că locuitorii consideră că au un nivel de trai ridicat și o percepție pozitivă asupra calității vieții indică o anumită constanță și stabilitate în cadrul comunei. Cu toate acestea, situația economică este problematică, fiind dată de lipsa surselor de venit suplimentare, a lipsei locurilor de muncă și a populației îmbătrânite. Mai mult decât atât, analiza subliniază faptul că locuitorii comunei sunt în mare parte orientați către interesul individual, neexistând o identitate colectivă pregnantă a comunei, condiție necesară pentru o integrare de succes a comunității ecovillage. Lipsa de încredere în instituțiile non-guvernamentale și clasa politică indică o mai slabă legitimitate a guvernării, atât la nivel local, cât și central, fapt ce creează nemulțumire cu privire la deciziile luate în acest sens. Comuna Vultureni este o comunitate reprezentativă a mediului rural din România, atât din punct de vedere demografic, cât și economic și cultural. Pe baza datelor calitative și cantitative, în secțiunea următoare se prezintă concluziile studiului, împreună cu recomandările privind strategiile de incluziune, adaptare și creare a capitalului social și a capacității civice necesare pentru dezvoltarea comunităților ecovillage în ruralul din România.

6. Concluzii și recomandări

Comunitatea ecovillage reprezintă un tip de comunitate intențională axată pe orientarea politicilor publice spre crearea capitalului social, creșterea nivelului de trai și utilizarea metodelor de lucru sustenabile pentru a asigura armonia dintre locuitori, dar și dintre locuitori și mediul înconjurător. Aceste comunități asigură crearea mijloacelor economice prin care locuitorii pot accesa resurse în mod inofensiv, asigurând accesul generațiilor viitoare la ele. De asemenea, comunitățile ecovillage creează o identitate colectivă a comunității, caracterizată prin incluziune, echilibru între viața personală și muncă, dedicare, negociere, auto-dezvoltare și un stil de viață sănătos. Interesul crescut al studiilor de specialitate pentru conceptul ecovillage indică orientarea spre paradigma ecologică, orientare vizibilă atât la nivel european, cât și american.

Mediul rural din România se confruntă cu diverse provocări economice, administrative și politice, implicarea cetățenilor în procesele politice și administrative fiind relativ redusă, cu toate că nivelul de încredere în administrația publică este relativ ridicat. În comuna Vultureni se observă o deschidere și o atitudine pozitivă spre dezvoltarea unei comunități ecovillage în cadrul comunei, există anumite probleme cu modul în care comunitatea percepe și înțelege conceptul ecovillage, date de existența preconcepțiilor și lipsa unei strategii de dezvoltare pe termen mediu și lung. Acestui set de provocări i se adaugă o capacitate civică relativ redusă (lipsa încrederii în sectorul non-guvernamental) și un capital social orientat spre servirea interesului propriu.

Pentru conectarea conceptului ecovillage cu comuna Vultureni, județul Cluj, acțiunile comunitare de facilitare și dezvoltare trebuie îndreptate în trei direcții: edu-

care (informarea) membrilor comunei Vultureni cu privire la conceptul ecovillage, pentru eliminarea preconcepțiilor și crearea condițiilor preliminare pentru stabilirea unei viziuni comune; instituționalizarea comunității ecovillage prin crearea viziunii și a aparatului birocratic caracterizat prin reguli scrise și un grup de management și leadership; și dezvoltarea capitalului social și a capacității civice pentru a soluționa problemele viitoare și a crește nivelul de încredere dintre locuitori.

Educarea membrilor comunei Vultureni cu privire la conceptul ecovillage

Cunoașterea nivelului de deschidere a membrilor comunei Vultureni spre comunitatea ecovillage conduce la etapa următoare, și anume informarea și educarea membrilor comunei în ceea ce privește existența unei comunități ecovillage. Aderarea noii comunități la rețeaua globală GEN și înscrierea noii comunități pe site-ul <https://ecovillage.org/>, poate aduce cu sine resursele necesare pentru informare, educare și adaptare. Identificarea membrilor și metodelor prin care informația să ajungă la grupul țintă este următorul pas: organizarea de workshop-uri periodice, conferințe de dezvoltare locală, cursuri de facilitator comunitar și dezbateri publice ale administrației locale cu cetățenii, firmele private, ONG-urile, școlile și bisericile sunt câteva metode. Promovarea turismului ecovillage este o activitate facilitată de participarea în cadrul GEN, activitate dorită de ambele comunități. Crearea de către primărie a unei strategii de marketing public are potențialul de a duce acest obiectiv la îndeplinire într-un timp mai scurt. Crearea unui plan strategic de dezvoltare socio-economică a comunei Vultureni este, de asemenea, un efort local necesar în a instituționaliza viziunea nouă a comunei Vultureni, împreună cu obiectivele sale pe termen mediu și lung. Implicarea actorilor comunității ecovillage și a cetățenilor în formularea obiectivelor strategiei este, de asemenea, o condiție de bază pentru integrare.

Instituționalizarea comunității ecovillage

Comunitățile ecovillage funcționează după un set de reguli scrise, formalizate în cadrul unui aparat birocratic propriu, care este capabil să negocieze cu structurile instituționale de la nivel de comună. Definirea și negocierea spațiului fizic este un element important, deoarece acesta poate crea incluziune sau diviziune. Comunitatea ecovillage va dori să interacționeze des cu comunitatea tradițională, expunându-și stilul de viață, comparația dintre cele două comunități fiind inevitabilă. În acest sens, se dorește facilitarea interacțiunii, iar spațiul fizic este un factor determinant în acest sens. Necesitatea formării unei entități formale de management și leadership are capacitatea de a oferi un status legal comunității ecovillage. Acest comitet poate fi responsabil cu luarea deciziilor operaționale și cu delegarea deciziilor pentru implementarea planurilor operaționale altei structuri organizate din cadrul comunității (responsabile cu implementarea planurilor). Colaborarea și negocierea cu administrația comunei Vultureni este o constantă pe parcursul acestui proces, pentru a asigura existența structurilor care să medieze proiectarea și funcționarea simbiotică a comunei. Definirea viziunii comunității ecovillage este un element necesar atât în instituționalizarea strategiei comunității, cât și în formularea viziunii comunei Vultureni, iar acest proces necesită,

din nou, participare civică și crearea mecanismelor participatorii la nivel de comunitate, sub forma: fișelor de lucru, platformelor online, întâlnirilor publice, deliberărilor publice, comisiilor consultative, delegării deciziilor către cetățeni, juriilor de cetățeni sau creării consensului prin negocieri formale.

Dezvoltarea capitalului social și a capacității civice

Odată stabilite elementele de mai sus, și anume cunoașterea și consolidarea comunității ecovillage, este nevoie de facilitarea interacțiunii sociale, cu scopul de a dezvolta capitalul social al comunei și capacitatea civică. Dezvoltarea unui nou calendar de evenimente culturale sau de mediu și acțiuni de socializare ale comunei cu ajutorul școlii, primăriei, comitetului ecovillage, bisericii și al altor actori interesați este o dimensiune ce merită să fie luată în considerare. Spațiile fizice cu diverse funcții economice, cum ar fi fermele sau spațiile comerciale sunt ideale pentru dezvoltarea capitalului social prin implicarea tinerilor în designul acestora, crearea de programe educaționale de vară în care copiii pot învăța ce implică munca de fermier, producția locală, grija față de mediul înconjurător și agricultura. Orientarea către dezvoltarea de programe educaționale deschise atât membrilor comunei Vultureni, cât și altor comune sau orașe, este, din nou, o activitate care satisface nevoile ambelor comunități, și anume aceea de a crea și dezvolta o nouă infrastructură educațională, adaptată nevoilor comunității. Oferirea posibilităților de voluntariat, de îngrijire a celor vârstnici și alte forme de ajutor social, precum și sprijinirea grupurilor dezavantajate sau minoritare, sunt alte elemente care ajută la dezvoltarea capitalului social. Impactul acestor acțiuni și strategii este necesar să fie în concordanță cu valori, precum respect reciproc, integrare socială, grațitudine, solidaritate socială, respect pentru drepturile omului și încredere reciprocă. Alte strategii necesare pentru buna dezvoltare a capitalului social sunt date de managementul conflictelor, medierea, negocierea și rezolvarea disputelor prin metode alternative. Pentru dezvoltarea capacității civice este nevoie de a dezvolta mecanismele de mobilizare și outreach ale comunității ecovillage pentru a deveni parte a unei rețele de organizații publice și private de suport. Această rețea poate fi atât din interiorul comunei Vultureni, cât și din afara acesteia (rețea la nivel județean, regional, național sau chiar internațional).

Îmbinarea elementelor formale/instituționale cu cele informale, alături de accesul constant la resurse și atragerea cunoștințelor și expertizei necesare în comunitatea ecovillage sunt factori suplimentari și strategii care asigură succesul implementării modelului ecovillage. Acest studiu analizează toate aceste elemente și își propune să devină un model de adaptare pentru România.

Bibliografie:

1. Bang, J.M., *Ecovillages: A Practical Guide to Sustainable Communities*, New York: New Society Publishers, 2005.
2. Catton, W.R. Jr. și Dunlap, R.E., „Environmental Sociology: A New Paradigm”, 1978, *The American Sociologist*, vol. 13, pp. 41-49.

3. Ergas, C., „A Model of Sustainable Living: Collective Identity in an Urban Ecovillage”, 2010, *Organization & Environment*, vol. 23, nr. 1, pp. 32-54.
4. Forrest, N. și Wiek, A., „Success Factors and Strategies for Sustainability Transitions of Small-scale Communities – Evidence from a Cross-case Analysis”, 2015, *Environmental Innovation and Societal Transitions*, vol. 17, pp. 22-40.
5. Global Ecovillage Network, [Online] disponibil la adresa <https://ecovillage.org/>, accesat la data de 13 mai 2017.
6. Hall, R., „The Ecovillage Experience as an Evidence Base for National Wellbeing Strategies”, 2015, *Intellectual Economics*, vol. 9, nr. 1, pp. 30-42.
7. Hong, S. și Vicdan, H., „Re-imagining the Utopian: Transformation of a Sustainable Lifestyle in Ecovillages”, 2016, *Journal of Business Research*, vol. 69, nr. 1, pp. 120-136.
8. Kozeny, G., „Intentional Communities: Lifestyle Based on Ideals”, în Fellowship for Intentional Communities (editor), *Communities Directory: A Guide to Cooperative Living*, Fellowship for Intentional Community: 1995, pp. 18-24.
9. Metcalf, B., „Utopian Struggle: Preconceptions and Realities of Intentional Communities”, 2012, *RCC Perspectives*, vol. 8, nr. 8, pp. 21-28.
10. Organizația Mondială a Sănătății, „Measuring Quality of Life”, Geneva: World Health Organization, 1997.
11. Organizația Națiunilor Unite, „Report of the World Commission on Environment and Development” (General Assembly Resolution no. 42/187), 1987.
12. Putnam, R.D., *Making Democracy Work*, Princeton: Princeton University Press, 1993.
13. Sandu, D., „Atlasul Social al României. Indicele Dezvoltării Umâne Locale”, 2012, [Online] disponibil la adresa la <https://sites.google.com/site/dumitrusandu/bazededate>, accesat la data de 14 mai 2017.
14. Schehr, R.C., *Dynamic Utopia: Establishing Intentional Communities as a New Social Movement*, Westport: Bergin & Garvey, 1997.
15. Smith, W.L., „Intentional Communities 1999-2000: A Portrait”, 2002, *Michigan Sociological Review*, vol. 16, pp. 107-131.
16. Stone, C.N., „Civic Capacity and Urban Education”, 2001, *Urban Affairs Review*, vol. 36, nr. 5, pp. 595-619.
17. Van Schyndel Kasper, D., „Redefining Community in the Ecovillage”, 2008, *Human Ecology Review*, vol. 15, nr. 1, pp. 12-24.
18. Woolcock, M. și Narayan, D., „Social Capital: Implications for Development Theory”, 2000, *Research and Policy*, vol. 15, nr. 2, pp. 225-249.